Poštnina plačana v gotovini

Maribor, sreda 18. maja 1932

Štev. 111 Leto VI. (XIII.)

Cena 1 Din

MARIBORSKI VEČERNIK „JUTRA"

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13 / Telefon 2440 in 2456 izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri / Velja mesečno prejeman v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din / Oglasi po ceniku / Oglase sprejema tudi oglasni oddelek „Jutra" v Ljubljani / Poštni čekovni račun št. 11.409

Ruski umik na desno

Svobodna prodaja žita, živine in mesa

Predsednik boljševiške stranke Stalin in šef sovjetske vlade Molotov sta te dni podpisala odredbo, katere zaenkrat še ni mogoče popolnoma oceniti, posebno pa ne glede na bodoči notranjepolitični razvoj sovjetske Rusije. Gre za oddajo žita prihodnje žetve in svobodno odprodajo ostanka po kmetih, producentih. Množine, ki se bodo morale oddati državi, so mnogo manjše kakor se je pričakovalo, in ostanek se bo mogel prodati po mili volji brez vsake kontrole. Tej zanimivi odredbi je pa kmalu sledila še druga, ki omiljuje dosedanjo oddajo mesa. Zaplenjevanje živine je bilo že pred tedni strogo prepovedano, sedaj pa se živinorejcu dovoljuje še popolnoma svobodno razpolaganje z govedom in prašiči. Sam lahko kolje in prodaja meso doma ali na trgu, prepovedano je le prekupčevanje, ki bi onemogočalo direktno prodajo iz rok producenta v roke konzumenta. Državne vnovčevalnice živine so skoraj docela odpravljene, samo državna veleposestva jim še morajo oddajati svoje govedo.

Obe ti dve novi odredbi moskovske vlade uvajata docela novo politiko v dosedanjo ureditev kmečkega življenja. Njun namen je, dati kmetu več svobode, kakor je je imel doslej, ko se brez dovoljenja vlade sploh ni smel ganiti. Pritisk od zgoraj popušča, »socialistični sektor« na živilskem trgu se zmanjšuje, zasebna trgovina se znova dovoljuje in dviga. Stalin je torej znova pokazal veliko prožnost pri izpolnjevanje boljševiških načel. To je v kratkem že tretji njegov korak k zvišanju davčne sposobnosti prebivalstva in korekturi storjenih napak. Leta 1930., ko je kolektivizacija vedno bolj nasilno naraščala in že skoraj docela uničila svobodno rusko vas, je objavil Stalin članek, v katerem je pogumno obsodil ekstremiste in jih pozval, naj ne izgube glave. Pozneje ni nadaljnje kolektivizacije samo preprečil, temveč jo je celo tudi omilil. Posledica je bila, da je ostalo v Rusiji še dosti samostojnih kmetij, državna veleposestva, ki so se s kolektivizacijo ustanovila, so se pa utrdila.

Lanko leto poleti je Stalin interveniral drugič. Takrat se je obrnil proti napakam, ki so se storile pri izvajanju petletnega delovnega načrta, takozvane »pjatiljetke«. Stalin je razglasil znanih »šest pogojev«, ki so postali alfa in omega nadaljnjega boljševiškega dela. Sedanje odredbe, omenjene uvodoma, so tretja intervencija. Brez ozira na okostenele dogme sistema je Stalin, podprt po Molotovem, radikalno omilil pritisk na svobodo kmetov. Ali naj vse to pomeni premaknitev sovjetske politike proti desnici? Nekateri mislijo tako, drugi, bistrovidnejši poznavalci boljševizma pa pravijo, da je namen Stalina drugačen, da njegove nove odredbe niso kapitulacija, temveč samo premetena taktika, ki naj omogoči uspešno izvedbo petletnih načrtov.

Glavni povod za to je pa dalo Stalinu dejstvo, da je dosedanji sovjetski prehranjevalni sistem bil skrajno pomanjkljiv in slab. Vsa strogost ni mogla preskrbeti mestom dovolj nujno potrebnih živil. Oddaje žetve lanskega leta so bile pičle. Kmetje se niso hoteli ukloniti, in proti sabotaži mas ni nobenega uspešnega sredstva, posebno če jih streli, pred katerimi so otopele, prav nič več ne plašijo. »Socializacija« kmečkega dela se ni dala izvesti tako, kakor so moskovski mogotci hoteli. Kmet za take idejne eksperimente, ki mu jemljejo grudo, ni dojemljiv. Mimo tega je pokazala birokracija, kateri je bilo poverjeno oskrbovanje dežele z industrijskimi izdelki in mest z živili, da je za izvrševanje svojega posla preokorna in nesposobna. Ali se bo sedaj njen sistem izboljšal ali ne, je še nerešljivo vprašanje. Za bodočnost ruskega gospodarskega sistema je pa to odločilne važnosti. Zaenkrat bo omilila nastali položaj svobodna trgovina. Konzumenti si bodo na vsak način vsaj malo opomogli: nabaviti si bodo mogli zadostne količine živil in vsaj stradati ne bodo morali več kakor doslej.

Japonska pred fašistično diktaturo

Vojaška zarota proti korumpiranim politikom in kapitalistom Sestavljanje neparlamentarne vlade — Proglas revolucionarjev — Atentat na elektrarno

LONDON, 18. maja. Atentat na ministrskega predsednika Inukaja ter

na nekatere druge politike in finančnike, je delo vojaške zarote. Uradni krogi skušajo sicer dokazati, da so zarotniki le maloštevilni in da se ostali častniki ne strinjajo z njimi, razvoj dogodkov pa sproti pobija demantije vlade. Tako je vojaštvo poslalo mikadu ultimat, v katerem zahteva, da se imenuje nacionalna vlada, na drugi strani je pa zasedlo vse javne zgradbe, tako, da je v rokah vojska nadaljnja usoda Japonske. Vse kaže, da se pripravlja vojaški prevrat. Vojska je orientirana nacionalistično, a obenem tudi protikapitalistično.

LONDON, 18. maja. Mikado je sklical včeraj kronski svet in po seji poverli začasno posle ministrskega predsednika finančnemu ministru, ki je takoj odgodil zasedanje parlamenta. Ta vlada, iz katere je na pritisk vojske že izstopil vojni minister Araki, bo le kratkotrajna. Novo bo sestavil najbrže Hiranaumu, predsednik tajnega sveta. Njegova vlada bo nestrankarska in fašistična. Sestavljena bo sporazumno z vojsko. Če se to v resnici zgodi, bodo napočili na Daljnem vzhodu usodni časi.

LONDON, 18. maja. Fašistična organizacija »Črni zmaj« je preplavila vso Japonsko z letaki, v katerih pojasnjuje vzroke svoje akcije. Proglasi na japonski narod se pričenjajo z besedami: »Živel cesar, doli s korumpiranimi politiki! Doli s finančno oligarhijo in stanovskimi predpravicami. Da se reši domovina, je potrebna akcija. Mi ne pripadamo niti desnici niti levici, želimo le, da se zopet uveljavi cesarska moč in sila.«

TOKIO, 18. maja. Včeraj zjutraj so uporniki vrgli v tukajšnjo električno centralo tri bombe, ki so pa napravile le neznatno škodo. Oblasti so pa aretirale nekega Kavasakija, ki je streljal na poročnika mikadove garde Mišida in ga ubil. Po mestu patrulirajo oddelki vojske. Borze in banke so zaprte. V prestolnici je nenavaden mir.

Poboji med makedonstvujočimi

Uboj prof. Dimitrije Mihajlovega — Pred novimi krvavimi spopadi med mihajlovci in protogoristi

SOFIJA, 18. maja. V ponedeljek zvečer so trije neznanci ustrelili sredi mesta predsednika centralnega komiteja makedonstvujočih, profesorja Dimitrija Mihajlovega.

SOFIJA, 18. maja. Umor prof. Dimitrija Mihajlovega je izzval v prestolnici in po vsej Bolgarski veliko senzacijo. Mihajlov je v nedeljo zvečer prispel iz Burgasa, kjer je skušal pomiriti pristaše Vanče Mihajlovega s pristaši Protogerovega. Kot predsednik kongresa macedonskih bratstev se je silno trudil, da bi odstranil stara nesoglasja in zopet zedinil celotno organizacijo, uspel pa ni.

Prof. Dimitrije Mihajlov je bil rojen l. 1873. Univerzo je studiral v Sofiji in v Monakovem v Nemčiji. V Sofiji je bil profesor na raznih šolah ter nekaj časa tudi nadzornik bolgarskih šol v Turčiji. Mimo tega je bil tajnik ekzarhije v Carigradu, v zadnjem času pa profesor sofijskega seminarja. V organizaciji makedonstvujočih je deloval že od mladosti in zavzemal razna visoka in zaupna mesta. Vse do letošnjega januarja je bil podpredsednik macedonskega nacionalnega komiteja, a 26. januarja je bil na predlog Vanče Mihajlovega izvoljen namesto upornega Konstantina Staniševega za predsednika komiteja.

Po vsem tem je jasno, da so Dimitrija Mihajlovega ubili protogerovci, ki so smrtni sovražniki mihajlovcev. Splošno se misli, da je ta atentat samo pričetek novega krvavega razračunavanja. Smrt Dimitrije Mihajlovega bodo gotovo plačali z lastno glavo pristaši Protogerovega. Atentatorji so pa pobegnili brez sledu.

Katastrofa „Georgesa Philipparja"

Podrobnosti o požaru na francoskem luksuznem prekooceanskem parniku — Število potnikov in žrtev

PARIZ, 18. maja. O požaru na francoskem luksuznem parniku »Georges Philippar« so doslej znane sledeče podrobnosti: Parnik je bil zgrajen šele l. 1930. in spada med največje edinice francoske trgovinske mornarice. Po enoletnih poizkusnih vožnjah se je odpravil letos na prvo prekooceansko pot. Dne 20. aprila je odplul iz Jokohame z 900 potniki in 300 možmi posadke na krovu, a 10. maja je prispel v Colombo na Cejlonu, kjer je sprejel še nekaj potnikov, tako, da se je poleg posadke vozilo na njem okoli 1500 ljudi.

Po odhodu iz Colomba je sredi Indijskega oceana nastal na parniku ogenj in kmalu je bil ves v plamenih. Najhuje je bilo v notranjosti, kjer so bile nameščene luksuzne kabine prvega razreda. Potnikov, med katerimi je bilo tudi veliko žensk, se je polotil silen strah. Več jih je zgorelo, ker jim zaradi ognja na hodnikih nihče ni mogel priti na pomoč. Gorele so tudi stopnice, vodeče v notranjost ladje. Nastali so strašni prizori; goreči potniki so poblazneli. Kdor je le mogel, je skočil v morje in plaval, ker so večinoma goreli tudi reševalni čolni in so zato bili neporabni.

Moštvo parnika je nastopalo junaško in reševalo kar je moglo. Rešilo se je 775 potnikov, 200 jih je izginilo brez sledu, 100 jih je zgorelo v kabinah in v notranjosti, ostali pa so se najbrže utopili. Zatrjuje pa se, da ogenj ni nastal po nesreči, ampak je bil podtaknjen. Guverner Indokine, ki bi se bil moral na »Georgesu Philipparju« peljati v Pariz, se je še v zadnjem trenutku premislil in ostal doma. Če bi se bil vozil na ladji, bi bil sedaj skoraj gotovo mrtev.

NESREČA DVEH PARNIKOV.

LONDON, 18. maja. V Rokavskem prelivu sta včeraj zaradi goste megle trčila skupaj angleški prekooceanski parnik »Rumelian« in francoski parnik »Saint Nazaire«. Francoski parnik je dobil le neznatne poškodbe, angleški pa je nasedel na pečine pri otoku Wightu, ker bi se bil sicer potopil. Skozi velike luknje, ki so nastale pri trčenju, vdira vedno več vode. Na pomoč so odhiteli parniki iz bližnjih luk.

Vreme.

Današnja vremenska napoved (opoldne): Živahni vetrovi, drugače nobene bistvene spremembe.

SPOPADI MED MUSLIMANI IN INDI V BOMBAYU.

BOMBAY, 18. maja. Ker so oblasti uvedle v Bombayu poostren policijski režim, je sedaj zavladal mir in red. V štirih dneh so našteli v pouličnih borbah med muslimani in Indijci skupno 88 mrtvih in nad 1000 ranjenih. Tudi 85 hiš je zgorelo. Poleg tega so demonstranti izropali 435 trgovin.

ZASLEDOVANJE MORILCEV LINDBERGOVEGA SINA.

NEWYORK, 18. maja. Redarstvo je začasno zaprlo vseučiliškega profesorja Koudona, ki se je v Lindbergovem imenu pogajal z banditi, ki so mu odvedli in umorili sina. Koudon je zaprt samo zato, da ga banditi ne bi ubili in bo izpuščen šele tedaj, ko bodo aretirani. Po dosedanjih ugotovitvah so otroka odvedli en Nemec, en Italijan in en Španec. Lindberga je stalo poizvedovanje, izplačevanje odkupnine itd. okoli 250.000 dolarjev.

Pri zaprtosti in hemeroidih, motnjah v želodcu in črevesu, oteklosti jeter in vranice, bolečinah v hrbtu in križu, je naravna »Franz Josefova« grenčica, večkrat na dan použita, krasen pripomoček. Zdravniške izkušnje so ugotovile pri trebušnih obolenjih, da deluje »Franz Josefova« voda sigurno, razkrajajoče in vselej milo odvajajoče. »Franz Josefova« voda se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Kdor bi hotel pokopati resnico, ta bi moral imeti veliko lopat

Star pregovor

Jubilej narodnega borca.

Te dni obhaja splošno znani in priljubljeni veleposestnik g. Ivan Bauman v Št. Ilju v Slovenskih goricah 70letnico svojega rojstva. Na naši severni meji je bil g. Bauman že od nekdaj steber slovenskega življa. Z neverjetno podjetnostjo in pridnostjo si je pridobil lepo premoženje in bil v gospodarskem oziru vedno zgled naprednega gospodarja. Jubilantu naše iskrene čestitke!

Novinarski klub.

Drevi ob 18. uri važna seja na vrtu kavarne »Bristol«.

Iz davčne službe.

Davčni kontrolor pri tukajšnji davčni upravi, g. Josip Masten, je upokojen.

Iz carinske službe.

Za višjega carinskega kontrolorja mariborske glavne carinarnice je imenovan višji carinski kontrolor g. Marko Mitič, doslej na carinarnici v Osijeku.

Dr. Zdenko Matjašič

ordinira zopet redno v Mariboru, Slomškov trg 6.

Zadnja pot Fr. Koširja.

Veliko prijateljev in znancev ga je spremilo včeraj na pobrežko pokopališče k večnemu počitku. Pogreba se je udeležil tudi mestni župan g. dr. Lipold; zastopniki Slovenskega lovskega društva, stanovski tovariši in gojenci in gojenke Legatove trgovske šole, na kateri je pokojnik poučeval. Ob odprtem grobu se je poslovil od pokojnika v ginljivih besedah predsednik tukajšnje podružnice S. L. D. ravnatelj g. Bogdan Pogačnik. Naj bo vrlemu možu lahka zemljica domača!

Smrtna kosa.

Pretekli teden so umrli v Mariboru: Marija Pakova, stara 75 let; Martin Hiljan, 46 let; Štefan Smode, 6 mesecev; Milan Jesih, 24 let; Anton Kokol, 62 let; Antonija Ribaričeva, 83 let; Maks Lončar, 43 let; Pavla Kmetičeva, 33 let; Franc Klobasa, 59 let; Marija Draševa, 5 let; Vinko Gajš, 83 let; Franc Košir, 47 let, in Anton Woch, 67 let. N. p. v m.!

Nezgode.

Posestnika Ivana Verbnika iz Zg. Hoč je doletela včeraj, ko se je peljal na sejem v Ptuj, huda nezgoda. Spotoma so se mu splašili konji, zdirjali po cesti in se zaleteli v neko drevo. Pri tem je Verbnik padel z voza in si močno poškodoval koleno leve noge. — V Orehovi vasi pa je prišel po nesreči pod voz kovač Jakob Novak in se močno poškodoval na desni nogi. Ko se je snoči peljala na kolesu iz mesta proti Radvanju 20letna delavka Julijana Lešnikova, je padla in si zlomila levo nogo pod kolenom. Vsi trije ponesrečenci so morali iskati pomoči v tukajšnji bolnišnici.

Z mariborskega otoka.

Včeraj in danes je znašala temperatura vode v velikem bazenu 19.5, v srednjem bazenu 21, v otroškem bazenu pa 24 stopinj. Prigrevalo je toplo solnce, da je živo srebro na tlaku zlezlo na 26 stopinj. Kopalcev je bilo včeraj približno 300.

Prijavite se za izlet na Sljeme!

Prijave za izlet na Sljeme sprejema trgovec g. I. Kravos na Aleksandrovi cesti 13. Ob zadostnem številu prijavljencev bo vozil avtobus do Zagreba in nazaj. Ne zamudite ugodne prilike!

Sokolski zlet v Prago!

Ob priliki Sokolskega zleta v Prago bo priredil »Putnik« društveno potovanje v Prago, ki se ga udeleže lahko člani in nečlani Sokola po zelo znižanih cenah. Podrobne informacije, programi potovanja in prijavnice se dobe v pisarni »Putnika« v Mariboru, Aleksandrova c. 35. Prijave se sprejemajo samo do 31. maja t. l.

Vežbalno streljanje

Slov. lovskega društva bo v nedeljo 22. t. m. ob 15. uri na vojaškem strelišču v Radvanju. Streljalo se bo na vse tarče.

Dokazana je zdravilnost. Vsakdo naj v interesu zdravja pije samo Sisačko mineralno vodo!

Obmejne Binkošti

Žegnanje na Kobanskem — Žrtev tihotapske strasti Zletniki nekdaj in danes — Selniški in ruški Sokoli na meji — Obmejni sokolski zbor

Daleč od festivalov in bučnih prireditev je praznoval visoko na kobanskih planinah svojo vsakoletno dvodnevno proslavo obmejni naš Sv. Duh. Nekdaj so binkoštni prazniki privabili tja gor na tisoče romarjev in izletnikov od blizu in daleč. Odkar pa je bridka usoda zarisala ostre obmejne črte baš po kobanskih vrhovih, je Sv. Duh izgubil svoj nekdanji blesk kot centralna planinska točka turistov iz Lučan, Arveža, Lipnice in Gradca. Danes je navezan le še na redke prijatelje z jugoslovanskega zaledja... Za letošnje Binkošti nam je nebo sicer naklonilo krasno vreme, v ostalem pa so prazniki potekali v znamenju težkih časov.

Že na predvečer, ko so se zbirali prvi sejmarji in izletniki, je pretreslo ozračje ostro streljanje... in človek se je valjal v svoji krvi. Obmejne straže so že dolgo zasledovale družbo tihotapcev saharina in v soboto zalotili več tihotapcev, ki so se vračali čez mejo. Na poziv »stoj!« so se vsi spustili v beg, in pri tem je najmlajši med njimi, 17letni Franc Šopinger obležal, zadet od krogle straž. Vojaki so ga najprej prenesli v Vališevo gostilno, potem pa še isto noč v Selnico, odkoder ga je rešilni avto odpeljal v mariborsko bolnico.

Ta dogodek na predvečer proslave je mučno vplival na razpoloženje... No, lepo pomladansko jutro na gori je spet dvignilo srca. Krasen razgled v cvetoče doline je marsikoga ganil do solz. Zlasti ko so se Slovenci iz obmejnega avstrijskega ozemlja (saj jih je še 3000 ostalo tam preko!) od vseh strani odzivali duhovskim zvonovom, ki so zopet vabili in klicali svoje k svojim... Obmejne straže so izjemoma prepuščala vsakogar, ki ni bil sumljiv. Značilno za razmere v Avstriji pa je, da je šiling med ljudstvom postal prav redek pojav, in tako si je malokdo mogel privoščiti toliko, kolikor bi rad ob neobičajnih cenah: dobrega vina po 10 Din (= 1 in pol šilinga) v Avstriji ne dobiš nikjer, saj stane v vinorodnih Lučanah liter slabe kaplje 2 in pol šilinga. Tudi marsikaj druzega je naše rojake presenetilo, in naši sejmarji so našli še nekaj skromnih odjemalcev, čeprav so avstrijski konkurenti postavili stojnico tik meje na svoji strani, da obdrže šilinge doma... Gospodarska politika v malem!

Čuden vtis napravlja na rodoljuba, ko sliši, da oče in mati iz lučanske doline medsebojno govorita slovensko, dočim otroci govore le nemško. Vsekakor vpliv germanizacije v šoli, ki slovenščine v teh krajih ne vpošteva... Doraščajoča generacija je za naš narod izgubljena! Saj nimamo več nikakih stikov z onimi tam preko...

Izletniki iz Jugoslavije so bili prvi dan prav slabo zastopani. Turist iz Maribora, ki je prvič obiskal obmejne planine, se ni mogel dovolj načuditi lepemu razgledu, nizkim cenam v gostilnah in prijaznosti domačinov. »Nepojmljivo, da Mariborčani te postojanke tako prezirajo!« je rekel v slovo s trdno obljubo, da pride prihodnjo nedeljo z večjo družbo in ji pokaže krasote obmejnih planin.

V pondeljek je bil obmejni sokolski dan. Žal sta sodelovali le 2 društvi: Selnica in Ruše in to letos že drugič. Pod vodstvom obeh starost br. **Žunka** in **Bučarja** ter podstaroste **Volmajerja** se je udeležilo izleta nad 150 pripadnikov obeh društev. Z zastavami in petjem sta deca in naraščaj pozdravljala Ostri vrh že v ranih urah. Pri cerkvi in v gostilni pri Lovcu se je dopoldne razvilo živahno vrvenje z igrami in vajami za nastop. Med domačini so zbujali Sokoli veliko pozornost, žal domača sokolska četa ni mogla pokazati svojih spretnosti. Dobila pa je v strumnem popoldanskem nastopu pod veliko Kramplovo lipo mnogo pobude... Selničani in Rušani so nastopili kompaktno in izvajali s petnajstorico praške izletne vaje, prav tako tudi članice in moški naraščaj. Najbolje je bil zastopan ženski naraščaj, ki je s 25 gojenkami predvajal lepe rajalne vaje. S. Volmajerjevi in br. voditeljem gre iskrena hvala, zlasti tudi starosti br. Žunku, ki je s svojim »Alahom« zbujal salve smeha.

Z veselim »Kolom« in pesmijo »Kje so naše meje...« je bila zaključena skromna, a prisrčna sokolska prireditev, ki je številnim gledalcem-domačinom pokazala, da so Sokoli prijatelji meje, kar bodo tudi ostali. Vsakoletni binkoštni izlet sta obe društvi sprejeli v svoj program in idealno bi bilo, da bi se pridružila takim zborom tudi druga obmejna društva. Žal letos MSŽ in »Meja« ni bila zastopana. Tem večja zahvala gre vsem onim, ki so našim vrlim mejašem bridko vsakdanjost olepšali za par uric in jim vlili novega poguma in upanja na boljšo bodočnost. Živeli!

Občni zbor

Društva zasebnih in avtonomnih nameščencev bo prihodnjo soboto 21. t. m. ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice v II. nadstropju. Na dnevnem redu sta tudi važni poročili o obrtnem zakonu in vzrokih svetovne gospodarske krize. Članstvo je pozvano, da se občnega zbora polnoštevilno udeleži!

Kongres rezervnih častnikov.

Vlada je dovolila državnim in samoupravnim nameščencem, ki so člani društva rezervnih častnikov in bojevnikov in se nameravajo udeležiti kongresa v Beogradu, petdnevni dopust od vštetega 27. do 31. t. m. Prometno ministrstvo pa je dovolilo udeležencem polovično vožnjo na železnici.

Razglasitev vojnega razporeda

V nedeljo 22. t. m. na vojaškem vežbališču na Teznu

Mestno načelstvo nas prosi za objavo: Kakor prejšnja leta, bo razglasitev razporeda vojnim obveznikom tudi to leto, in sicer je določena **na dan 22. maja** na travniku vojaškega vežbališča na Teznu ob vsakem vremenu z začetkom ob 7. uri zjutraj ter bo trajala nepretrgoma do 6. ure zvečer.

Letošnje razglasitve voj. razporeda se morajo udeležiti vsi voj. obvezniki, rojeni l. 1882. do vključno 1911., ki so pristojni v mesto Maribor, pa bivajo v mestu ali njegovi neposredni bližini, to je: Kamnica, Krčevina, Košaki, Št. Peter, Tezno, Radvanje in Studenci.

Od te dolžnosti so izvzeti: rez. častniki naše armade, duhovniki, stalni in začasno nesposobni, invalidi (brez ozira na odstotek njih invalidnosti), težko bolni, kar bodo morali pozneje dokazati z zdravniškim spričevalom, zelo nujno zadržani, kar morajo uradno dokazati, vsi voj. obvezniki, ki so v mesto Maribor vojaško pristojni, pa bivajo izven območja mestne občine — razen v bližnji okolici — ker se bo tem dostavilo pismeno obvestilo.

K razglasitvi razporeda se imajo javiti tudi vsi dajalci živine, vozil in drugih prenosnih sredstev, ne oziraje se na starost, a brez živine in vozil.

Vsak obveznik naj prinese s seboj vojaško knjižico (voj. izkaznico), dajalci živine pa vojnoživinske liste.

Za one obveznike, ki so pristojni v Maribor in bivajo v mestu, pa se iz kateregakoli vzroka ne morejo udeležiti razglasitve dne 22. t. m., je določen dan 29. maja ob istem času in na istem mestu.

Mestni avtobus bo vozil od pol 7. do 18. ure z Glavnega trga na vežbališče na Teznu in nazaj, kar bo obveznikom udeležbo znatno olajšalo, pa bodo lahko v najkrajšem času opravili svojo dolžnost in se spet vrnili v mesto.

Kdor neupravičeno izostane, bo kaznovan z denarno globo in pozvan na orožno vajo.

Mariborsko gledališče

REPERTOAR.

Sreda, 18. maja ob 20. uri »Mam' zelle Nitouche«. Izven. Predstava v korist »Udruženja gledaliških igralcev«.

Posetite nocojšnjo predstavo popularne Hervéjeve »Mam' zelle Nitouche«, te ljubke operete, ki je skoz dolga desetletja nezmanjšano ohranila svojo privlačnost in zabavnost. Režira g. Rasberger, dirigira g. Herzog. Ta predstava se uprizori v korist fonda društva gledaliških igralcev. Prijatelji gledališča in naših igralcev, vsi v gledališče!

V nedeljo gostovanje v Rušah.

Mariborski igralci, ki so Rušanom gotovo še v najboljšem spominu izza lanskega gostovanja z dramo »Karol in Ana«, bodo to-pot gostovali z izborno češk komedijo »Spreobrnitev Ferdinanda Pištore«, ki je v Mariboru dosegla velik uspeh. Režira J. Kovič. Nabavite si vstopnice! Predstava bo v Sokolskem domu v Rušah ob pol 9. uri zvečer.

Policijska kronika.

Včeraj je policija aretirala brezposelnega mehanika Josipa Š., ker je vlomil v garažo tvrdke »Tatra« v Cankarjevi ulici in pokradel razne predmete, pa tudi nekaj gotovine, v skupni vrednosti nad 6000 Din. Tatinskega Jožefa so zasačili uslužbenci v zgodnjih urah včeraj v garaži. Pri njem so našli ključe od garaže in razno vlomilsko orodje. Ko je bil zaslišan na policiji, je trdovratno vse tajil. Ni mu pa vse nič pomagalo, ker je našel daktiloskop odtiske njegovih prstov na predalu mize, odkoder je bil vzel denar. Izročen je bil sodišču.

Skrajno predrznost so pokazali svedrovci, ki so obiskali tukajšnje okrožno sodišče. Snažilci so davi opazili, da so bila vrata pisarne ravnatelja g. Podlesnika odklenjena in da je bila v pisarni odprta železna blagajn ter predali pisalne mize razmetani po podu. O vlomu so brž obvestili ravnatelja, ki je prijavil vlom policiji. Policija je ob navzočnosti ravnatelja Podlesnika ugotovila, da so vlomilci s ponarejenim ključem odprli vrata pisarne, prebrskali vse predale, s silo odprli pisalno mizo, odnesli zapečateno kuverto z rezervnimi ključi od jetnišnice in blagajne okrožnega sodišča. S temi ključi so potem odprli blagajno in pobrali iz nje vso gotovino, ki je ni bilo veliko, samo okoli 1400 Din (tudi sodnija dandanes nima denarja). Od teh je bilo 400 Din državnega denarja, 1000 Din pa je bilo last ravnatelja Podlesnika, ki jih je hranil v blagajni. Vlomilci so spretno in neopaženo opravili svoj posel ter izginili brez sledu. Policijski daktiloskop g. Grobin je našel na blagajni par prstnih odtiskov, po katerih se mu bo najbrže posrečilo izslediti te tako predrzne vlomilce.

Aretirani so bili štirje razgrajači, Alfonz L., Edmund G., Karl K. in France Č. Vse štiri so bili vtaknili čez noč v policijski zapor, da so si malo ohladili hudo kri, ki jim ne dá miru.

Roparski morilec Štefan Falež je pomiloščen.

Veliki kazenski senat tukajšnjega okrožnega sodišča je bil meseca februarja obsodil roparskega morilca Štefana Faleža v smrt na vešalih, ker je umoril in oropal na Gačniku posestnico Julijano Heričevo in izvršil tudi razne druge zločine. Branitelj na smrt obsojenega Faleža je zahteval revizijo procesa; to je kasacijsko sodišče odbilo, pač pa izpremenilo smrtno obsodbo v dosmrtno ječo. Tako se bo roparski morilec Štefan Falež zdaj preselil iz jetnišnice v tukajšnjo kaznilnico, kjer bo do smrti delal pokoro za svoje zločinsko življenje.

»Tebi manjkajo samo rogovi, pa bi bil kompleten osel.«

»Saj osel nima rogov!«

»No, vidiš, da ti ničesar ne manjka!«

Obmejni promet na Severni meji

V aprilu je dopotovalo 7215, odpotovalo pa 8032 oseb

V mesecu aprilu je prekoračilo našo severno mejo skupno 15.247 potnikov. Dopotovalo je 7215 oseb, in sicer 2476 Jugoslovanov, 2729 Avstrijcev, 1286 Čehoslovakov, 943 Nemcev in 361 drugih državljanov. Preko Maribora je dopotovalo 1904 Jugoslovanov, 2007 Avstrijcev, 1199 Čehoslovakov, 264 Nemcev in 310 drugih, skupno torej 5729 oseb. Preko Št. Ilja je dopotovalo 1005, preko Cmureka 59, preko Dravograda 90, preko Prevalj 184, preko Radgone 133 in preko Hodoša 15 oseb.

Odpotovalo je v preteklem mesecu 8032 oseb, in sicer 3874 Jugoslovanov, 2698 Avstrijcev, 814 Čehoslovakov, 366 Nemcev in 324 drugih. Preko Maribora je odpotovalo 6661 potnikov, in sicer 3352 Jugoslovanov, 2067 Avstrijcev, 729 Čehoslovakov, 260 Nemcev in 253 drugih. Preko Št. Ilja pa 871, preko Cmureka 54, preko Dravograda 61, preko Prevalj 230, preko Radgone 137 in preko Hodoša 18 oseb.

*

V tranzitnem prometu je potovalo: Maribor—Rakek 739 potnikov, Rakek—Maribor 696, Prevalje—Maribor 77, Maribor—Prevalje 176, Prevalje—Labud 398 in Labud—Prevalje 407 potnikov. Skupno 2493 oseb.

Sokolstvo

Sokolsko društvo Maribor I.

priredi prihodnjo nedeljo 22. t. m. ob 16. uri na društvenem letnem telovadišču v kadetnici svoj javni telovadni nastop s tem-le sporedom: 1. Ženski naraščaj: proste vaje. 2. Deca: igra. 3. Moški naraščaj: proste vaje. 4. Orodna telovadba. 5. Članice: proste vaje. 6. Člani: tekmovanje preko ovir. 7. Ženski naraščaj: razno. 8. Čiani: proste vaje. 9. Gojenci inženirske podčastniške šole: skupinske proste vaje. Med odmorom srečolov z lepimi dobitki. — Zdravo!

Zemljepisni pregled češkoslovaške republike

nam bo podal v svojem predavanju v nedeljo strokovni učitelj g. **Šumljak**, ki ga bo imel v dvorani Ljudske univerze na Slomškovem trgu ob 10. uri dopoldne. Češkoslovaški konzulat v Ljubljani je iz prijaznosti dal na razpolago večje število diapozitivov. Zato naj smatra za svojo dolžnost, da se udeleži tega predavanja, v prvi vrsti članstvo in naraščaj, ki pojde na vsesokolski zlet v Prago, a vabljeni so seveda tudi vsi ostali pripadniki in prijatelji Sokolstva. — Zdravo! — Prosv. odbor Maribor-matica.

Die Burg von Maribor

(Mariborski grad) je naslov dve strani obsegajočega članka, katerega je v nedeljski številki zagrebškega »Morgenblatta« objavil naš neumorni zgodovinar g. dr. Vladimir Travner. V njem je temeljito orisal zgodovino obeh mariborskih gradov in s tem tudi našega mesta.

Sport

SK Železničar v Vel. Bečkereku.

SK Železničar je gostoval ob binkoštnih praznikih v Vel. Bečkereku ter odigral dve tekmi proti tamkajšnjemu SK Železničarju. Mariborčani so bili oba dneva poraženi, in sicer prvi dan z 1:2, drugi dan pa z 2:4.

ISSK Maribor II:SK Rapid I.

V nedeljo 22. t. m. dopoldne bo na igrišču ISSK Maribora prvenstvena tekma med rezervo ISSK Maribora in prvim moštvom SK Rapida.

Iz Razvanja

V Razvanju se je ustanovilo politično društvo J. R. K. D. Narodni poslanec g. A. Krejči je navzočim v poljudnih besedah razložil gospodarski in politični položaj v naši državi. Nato se je razvila vsestranska debata, ki so se je udeležili pred vsem delavci, pa tudi drugi. Gosp. poslancu so stavili zborovalci mnogo vprašanj in predlogov, med drugim tudi, naj bi poskrbel, da bi se započeta dela na cesti skozi našo vas nadaljevala in končala do Hoč. Društveni odbor se je konstituiral tako: Šijanec Ludovik, predsednik, Rot Mirko, podpredsednik, Lubajnšek Herman, blagajnik, Liplin Ivan, tajnik; namestnik, blagajnika Bobonec Jože, namestnik tajnika Adam Miloš; odborniki: Bobonec Franc, Platovšek Mirko, Novak Ivan, Korošec Franc, Pukl Konrad; poverjenika Brus Alojz za občino Pivola, Bergner Franc za občino Pohorje.

Iz Slovenskih goric

Ko cvete sadno drevje. Naše lepe gorice so te dni v prekrasnem cvetju. Povsod cvete sadno drevje, posebno jablane, in obeta se nam dobra letina. Če bo šlo vse po sreči, si bomo vsaj malo opomogli od sedanje krize. Pred dnevi nam je znano mrzlo neurje pripravilo sicer slano, pa smo jo srečno premagali, tako, da ni napravila škode. Sedaj sije toplo solnce, postalo je vroče kakor sredi poletja.

Spominjajte se CMD

Prošnja šolskim vodstvom in ravnateljstvom

Obeta se nam stalno, lepo pomladansko vreme. Po navadi izkoristi ta čas šolska mladina za majniške izlete, krajše in daljše. Ker živimo letos v veliki gospodarski krizi in trpijo na pomanjkanju gotovine tudi pridobitni sloji, kaj še-le državni in privatni uradniki, prosimo starši učeče se mladine šolska vodstva in ravnateljstva, naj bi letos ne prirejali nikakih daljših, večdnevnih izletov, ker ti težko obremenjujejo že itak naše pičle prejemke. Logarjeva dolina, Ljubljana, Bled, Bohinj, Zagreb itd. so za nas preveč oddaljeni kraji, ki zahtevajo v sedanjem času težke gmotne žrtve roditeljev, ne glede na to, da so taki veliki izleti tudi precejšen telesni napor za mladino.

Spoznavajmo najprej svojo bližnjo okolico! Velikega propagandnega pomena bi bili izleti na našo mejo, kakor Sv. Duh, Sv. Križ, Svečina, Št. Ilj, Slatina-Radenci, Radgona, Murska Sobota itd. Gotovo je po naših šolah mnogo mladine, ki ni še videla niti enega teh krajev! Omenjeni izleti, kakor tudi izleti po našem Pohorju: Mariborska in Ruška koča, Klopni vrh, Ribniška jezera i. dr., ali pa Slovenjgradec, Guštanj, Urška, Rimski vrelec, so vsi primerni kraji za enodnevne izlete, zvezane z malenkostnimi stroški, tako da se jih lahko udeleži vsak šolar. V prosti naravi naj se prosto razgiblje in razveseli vsakdo. Izleti naj ne bodo predpravica bogatejših, ker daljših se siromašnejši otroci itak ne morejo udeležiti. **Prizadeti starši.**

Velesejmska razstava obrtnih izdelkov

Poziv obrtnikom!

Zavod za pospeševanje obrta Zbornice za TOI namerava ob času ljubljanskega velesejma, ki bo od 4. do 12. junija t. l., prirediti razstavo prvovrstnih obrtniških izdelkov, ki naj pokažejo visoko kvaliteto in konkurenčnost obrtniškega dela. V ta namen bo dal na razpolago svoj reprezentativni razstavni paviljon.

Razstavni prostor bo obrtnikom na razpolago brezplačno. Razstavljalec bo moral skrbeti le za dovoz in odvoz izdelkov, in sicer na lastne stroške in odgovornost. Zavod poziva predvsem obrtnike, stavbne in strojne ključavničarje, mehanike, kleparja, kovače itd. ter mizarske mojstre, pa tudi obrtniške proizvajalce specialnih izdelkov, osobito takih, ki se kljub temu, da jih izdelujemo doma, uvažajo, da prijavijo najkasneje do 20.maja: 1. točen naslov; 2. kakšen predmet bi radi razstavili; 3. ali imajo predmet že izdelan ali ga bodo šele izdelali in do kdaj bi ga mogli dovršiti? (Dostaviti se bo moral najkasneje 3 dni pred pričetkom velesejma).

Zavod bo prijavljencem naznanil z obratno pošto, ali jim bo mogel dati na razpolago potrebni prostor ali ne. Ker se bo **razstavila le izbera najboljšega, kar premore naše obrtništvo,** in bodo pred razstavo povedali svoje mnenje še strokovnjaki, opozarjamo na to, da si zavod pridržuje pravico odkloniti ponudeni izdelek, ne da bi s tem prevzel kakoršnokoli obveznost. **Tem častnejše pa se bodo zato mogli uveljaviti oni, katerih izdelki bodo sprejeti in razstavljeni.**

Gostilničarji za svoje interese

Prihodnjo sredo 25. t. m. ob 10. uri dopoldne bo na terasi hotela »Orel« v Mariboru veliko zborovanje vseh točilcev alkoholnih pijač na drobno, da zavzamejo stališče proti prosti prodaji vina in krošnjarenju z vinom od hiše do hiše. Gostilničarska obrt je posebno v vinorodnih krajih, torej v pretežni večini naše banovine, prišla radi tega v zelo težaven položaj, tako da se bodo morali zapreti celo največji obrati, če ne bo takojšnje odpomoči proti sedanjim razmeram. Zmanjšanje taks nima na položaj gostilničarske obrti nobenega vpliva, ker je radi proste prodaje vina konzum tako nazadoval, da gostilničarji ne bodo zmogli niti teh taks. Skratka: sedanje razmere so za gostilničarje nevzdržne in treba tu nujne remedure.

Otok razkronanih vladarjev

Kolonija neljubih monarhov na otoku Reunionu

V bližini Madagaskarja je sredi Indijskega oceana otok Reunion, ki pripada že od šestnajstega stoletja Franciji. Otok je vulkanskega izvora, najvišji vrh je 3069 m visoki ugasli ognjenik Piton des Neiges, njegova površina meri samo 2510 kvadratnih kilometrov, prebivalcev pa ima preko 180.000, in sicer večinoma Francoze in mešance. Glavno mesto otoka je Saint Denis s 25.000 prebivalci. Reunion je znan po svoji bujni tropski vegetaciji; podnebje je izredno prijetno in zdravo, tako da moremo ta francoski otok šteti med najbolj zdrave pokrajine na svetu. Poleg omenjenih prebivalcev pa žive na tem malo znanem koščku zemlje, ki ga ostali svet skoraj ne pozna, saj ni opisan v nobeni naši učni knjigi, tudi še ljudje, ki so docela svojevrstni. Med bujnimi gozdovi in krasnimi nasadi Reuniona je namreč uredila Francija daleč od sveta ločeno kolonijo za one osebe, ki so v svoji domovini postale francoskim težnjam nevarne, a vendar ne toliko, da bi morale priti pod gilotino. To so vladarji francoskih kolonij z vseh kontinentov sveta.

Ako se v kateri koloniji upre sultan, šah, knez, kralj ali cesar in se poizkusi z ustajo osvoboditi francoske nadoblasti, ga Francija neopaženo spravi na ladjo in odpelje na Reunion, v to lepo kolonijo razkronanih glav. Tam je preskrbljen za vse nadaljnjo življenje in lahko uživa vse, kar mu srce poželi, samo nazaj domov ne sme nikoli več. Reunionska kolonija je stara že skoraj 40 let. Prvi gost je bila znamenita madagaskarska cesarica Ravnavala Mavdjaka. Njeni državljani so jo silno ljubili, upirali so se francoski nadoblasti in zato je bila Francozom nevarna in neljuba, dokler je živela v svoji prestolnici Tananarivi. Francozi niso hoteli izgubiti tega velikega in bogatega otoka, ki je po velikosti tretji na svetu, zato so jo odstranili.

Nekega dne je priredila cesarica Ravnavala v svojem dvoru veliko slavje na čast francoskih častnikov, ki so na vojnih ladjah pripluli v največje madagaskarsko pristanišče Tamatavo. Ko so se gosti zbrali v njeni krasni, iz marmorja zgrajeni palači v Tananarivu, je cesarica nenadoma zaslišala z vrta veliko vpitje in nemir. Odšla je v vrt, da pogleda, kaj se je zgodilo, in tu je našla lepega mladega francoskega častnika, ki ji je dejal, da so v mestu nastali veliki in krvavi nemiri. Kot pravi pravcati kavalir ji je galantni častnik ponudil zatočišče na francoski vojni ladji v Tamatavi. Cesarica je ponudbo sprejela, posebno še, ker je bil častnik lep in mlad, ona pa je bila znana po svojem velikem srcu in vroči madagaskarski ljubezni. O njej trdijo, da je imela harem moških, kakor so imeli sultani hareme žensk. Toda z ladje se ni več vrnila v svoje solnčno cesarstvo. V dveh dneh je že bila na Reunionu.

Od tega časa, bilo je to l. 1895., so prišli za madagaskarsko cesarico na Reunion še nešteti drugi vladarji. Mnogo sultanov in emirjev je tam v miru in brezdelju preživelo leta svojega življenja. Med njimi je bil tudi slavni sultan Said Ali Ben Omar, vladar Tanaesa. Povabili so ga na slavnostni ples na francosko admiralsko ladjo. Sultan je bil nenavadno dobre volje, izvrstno se je zabaval in spil je toliko šampanjca, da so ga odpeljali na Reunion. Seveda samo zato — da bi se iztreznil! V ujetništvu pa se je sultan obnašal kakor ujeti lev v kletki. Besnel je in strahovito pretepal vsakogar, kdor se mu je približal, posebno pa svoje služabnike. Zahteval je svobodo. Francoski guverner ga je večkrat obiskal in mu dopovedoval, da je na Reunionu dosti bolj varen kakor doma, da je tam najboljše in najprijetnejše podnebje na svetu itd., a zaman. Sultan je divjal dalje in guverner je imel z njim vedno več opravka. Zato se je francoska vlada poslužila drugačnega sredstva. Ponudila mu je potovanje v Pariz, da se z lastnimi očmi prepriča o veličini in moči francoske republike. Sultan se je vdal, odpotoval v Francijo, ogledal si moderni Babilon ob Saini in se zares prepričal, da bi bila vsaka nadaljnja borba s tako silno državo zaman. Poklonil je svoje kraljestvo Tanaes francoski vladi in se prostovoljno vrnil na lepi, rajski Reunion.

Med sedanjimi slavnimi gosti otoka Reuniona je tudi anamski kralj s svojim sinom prestolonaslednikom. Oba živita skromno in se le malokdaj pokažeta v javnosti. Navadno ne govorita sploh z nobenim človekom. Kraljevina Anam v Indokini je med tem postala že cvetoča francoska kolonija. Zasluge za njen napredek ima posebno nedavno ubiti predsednik Paul Doumer, nekdanji guverner Indokine in kolonialni minister. Število vseh velikih in malih vladarjev, ki žive na Reunionu, svetu sploh ni znano. So pa tam tudi mnogi zares eksotični suvereni, poglavarji afriških črncev iz francoskih ekvatorialnih kolonij.

Svetu, posebno Evropi najbolj znan izgnanec na otoku Reunionu je sedaj nedvomno bivši maroški sultan Abd el Krim, strah in trepet francoskih in španskih okupacijskih čet. Njegova vstaja pred leti v Maroku je gotovo prvi vzrok poznejših španskih notranjepolitičnih dogodkov in proglasitve republike. Mohamed Abd el Krim Jatabi ni kraljevskega rodu, pa je kljub temu leta in leta neomejeno vladal nad Rifskimi Kabili v puščavah Maroka in po gorah Atlasa. Vojsko so mu pomagali organizirati iz francoske tujske legije pobegli Nemci. Izvežbali so mu dve elitni četi in mu preskrbeli iz Nemčije tudi denarno in materialno podporo, posebno orožje in municijo. Tako je Abd el Krim lahko vodil trdovratne boje proti Špancem in Francozom. Špance je popolnoma premagal, in da se ni lotil tudi Francozov, bi bil še danes v Maroku. Francozi so ga naposled strli in ujeli skupaj z vsem spremstvom in z vso družino.

Francozi so z njim postopali kakor z vsemi drugimi upornimi vladarji. Z veliko častjo in slavo so odvedli Abd el Krima na bojno ladjo, priredili njemu, družini in spremstvu sijajno zabavo in — odjadrali na Reunion. Tam živi veliki vojskovodja v krasni orientalski palači kot sosed anamskega kralja ter bere časnike in knjige, ki mu jih priskrbuje francoski guverner. Francoski listi se ga večkrat spominjajo in opisujejo njegovo udobno in mirno življenje v krasnem zavetišču sredi Indijskega oceana.

Kdor se zanima za kolonialno politiko, mora na vsak način proučiti genialno zamisel Francije, spravljati nevarne vladarje na lepem in prijaznem otoku, odkoder ne morejo nikamor pobegniti, najmanj pa domov.

*

VOHUNI

Iz tajnih arhivov.

Ako vjamejo skupino vohunov, potem obsodijo na smrt samo glavne voditelje, ostale pa na dolgo zaporno kazen. Mnogi se namreč niti ne zavedajo svojega početja; večina je bila samo orodje, s katerim se je odvrnila pozornost z glavnega vohuna. Najodgovornejšo službo dobijo le izbrani ljudje. S to ljudje, katerih značaj je vzvišen nad vsakim dvomom in ki se na vsak način ubranijo mamljivim denarnim obljubam nasprotne države.

Mnogo je tudi prostovoljnih vohunov, ki prodajo svoje tajne tistemu, kateri največ ponudi. So pa to zelo nezanesljivi ljudje in z njimi nimajo radi opravka, ker kupce mnogokrat opilijo.

Mnogo dragocenega se izve od dezerterjev, ki vedo vsled svoje vojaške izobrazbe mnogo povedati. Ponavadi izdajo svoje skrivnosti drugi državi zato, da si lahko ustvarijo novo eksistenco. Veliko je prostovoljnih vohunov, ki se ponudijo raznim državam za daljšo dobo. Vendar pa taki vohuni pogosto zelo škodujejo svojemu delodajalcu, ker nimajo nič domovinskega čuta in nimajo nobenih pomislekov izdati državo, za katero so delali, ako jih vjamejo. Najbolj nevarni so takozvani mednarodni vohuni. Vest, da so jih ujeli, skrbno prikrivajo in običajno prestopijo v službo države, proti kateri so dosedaj vohunili. Dobro založeni z lažnimi poročili, se podajo zopet nazaj in sedaj skušajo izvohuniti svoje nekdanje gospodarje. Tak posel je zelo dobičkanosen, ker so plačani od dveh držav, toda je tudi zelo nevaren. Mednarodnim vohunom nikdar ne zaupajo. Poslužujejo se jih samo v vojnih časih in tudi takrat le, če so prisiljeni. —

Velike važnosti je posredovalec vesti, takozvani »poštni predal«. Ti posredovalci zberejo vsa poročila vohunov in jih odpremijo na pristojno mesto. Leta 1914. so na Angleškem ujeli brivca Ernsta, ki je zbiral poročila dvaindvajsetih vohunov in jih odpremljal v Berlin. Vsa navodila je dobival za vse vohune skupno in jih je potem razdelil posameznikom.

Vohune pošiljajo v tujo državo ločeno, tako da ne ve nihče za svojega tovariša in ga tako tudi ne more izdati, če ga vjamejo. Naslovi vseh pa so znani posredovalcu.

Zato tudi vohuna ne vjamejo takoj, ampak ga opazujejo, da tako izslede posredovalca in s tem tudi ostale vohune.

Mnogi bodo začudeni, da so tudi vohuni, ki nikdar ne pridejo v sovražno državo. Velesile so že pred vojno poslale svoje vohune v države, ki bi v primeru vojne ostale nevtralne. Tako sta opazovali Nemčija in Francija v Ženevi, Luxemburgu in Bruslju, z Anglijo pa v Spaau, Rotterdamu in Kodanju. Med vojno sta Nemčija in Anglija vohunili preko Norveške in Danske, Rusija in Nemčija pa sta se opazovali preko Švedske.

Velike važnosti je bila trgovska špijonaža. Osrednje sile so bile obdane od sovražnih in nevtralnih držav. Radi tega so njim sovražne države skrbno pazile na uvoz iz nevtralnih držav. Prebivalci nevtralnih držav so obiskovali druge države radi trgovskih poslov, za katerimi pa so se navadno skrivali vse drugačni nameni.

Prebrisani agenti so izvabili iz ljudi sovražnih držav, ki so potovali v nevtralne države, mnogo zanimivih in dragocenih podrobnosti. To so delali na ta način, da so se izdajali za pacifiste, ki so pobegnili iz države, da se tako izognejo bratomornemu klanju. Če so pri tem naleteli na somišljenika, je pričel ta zabavljati na svojo državo in pri tem nehoté izdal marsikatero važno podrobnost. Če pa je bil oni zaveden državljan in prepričan o pravičnosti postopanja svoje države, se je dal vohun »spreobrniti«. Oni drugi, ves vesel, da je spreobrnil sovražnika, je pričel hvaliti svojo državo in njeno moč, pri tem pa zopet izdal mnogo važnega.

Zelo hvaležna je bila vloga, biti podanik tlačenega naroda. Tako so se Nemci, Avstrijci in Rusi posluževali Poljakov, ki so bili razdeljeni na tri države. Tako je ruski Poljak prepričeval Nemce o svojem sovraštvu do Rusov, nemški Poljak pa Ruse.

Eden najbolj zvitih angleških vohunov je bil neki Hindujec. Izdajal se je za internacijonalista in pripadnika osvobojene in neodvisne Indije. Seznanil se je z mnogimi uglednimi osebami, ki so se zanimale za položaj v Indiji in ki so hotele tam zanetiti revolucijo, da bi tako škodovale Angliji. Ta Hindujec je spretno izrabljal zaupanje svojih prijateljev in pošiljal važne vesti v Anglijo. Sčasoma so ga pričeli sumiti, a je še pravočasno pobegnil.

Ker bi lahko tudi kakšna nevtralna država pristopila v vojno, so tudi te države obojestransko skrbno opazovali. Bila je tudi nevarnost, da bi katera teh držav bila eni vojujoči se stranki bolj naklonjena kot pa drugi. Antantini vohuni so pretaknili vse zalive in luke držav, ki so bile bolj naklonjene Nemčiji, da-li morda ne nudijo zavetja nemškim podmornicam, kar bi zelo škodovalo plovbi zaveznikov.

Zato so bili v nevtralnih državah izdani zelo strogi zaporni zakoni proti vohunom, ki pa se v praksi niso dobesedno izvajali. Večina vohunov je bila izgnana iz dotične države.

Protivohun je agent tajne poročevalske službe. Njegova naloga je, da izsledi vohune, ki delajo proti njegovi državi. Njegovo delovanje pa je omejeno večinoma le na obmejne kraje. Včasih mora tudi v sovražno državo. Ako ga vjamejo, ga doleti ista usoda kot vse ostale. V nevtralnih državah po navadi trpijo take vohune, ker včasih lahko koristijo tisti državi, v kateri se uprav nahajajo. Tako so na pr. francoski vohuni opazovali nemškega vohuna Kohra, katerega so že zasledili v Franciji, kjer ga pa niso mogli ujeti. Slučajno pa so izvedeli, da skuša dobiti v roke obrambne načrte Gotthardskega predora. To so naznanili Švicarjem, ki so ga takoj ujeli.

Med vojno je Francija imela zelo prebrisanega vohuna kot kontrolorja potnih listov na postaji v Baslu. Ta je vedno poslal opis vseh oseb, ki so prekoračile mejo, Francozom, katerim se je potem posrečilo poloviti vse vohune, ki so hoteli prestopiti francosko mejo pri Annemassu.

Protišpijonaža zahteva veliko več inteligence in preudarnosti, kot špijonaža. Kajti protivohuni se morajo boriti z ljudmi, ki so enako izkušeni in ki skrbno pazijo, da ne narede kakšne napake. Protivohun se mora paziti pred lastnimi ljudmi, kajti med njimi je lahko vohun sovražne države. Agentu, ki se posreči uriniti se v protišpijonažo sovražnika, so odprta vsa potu do uspeha. Čitatelja bo začudilo, ako sliši, da je mogoče sovražno državo, za katero bojda dela, prepričati o svojih sposobnostih in kljub temu obvarovati lastne vohune pred vjetništvom.

Koliko ljudi bi lahko prehranila naša zemlja

Dunajski univerzitetni profesor dr. Hugo Hassinger je imel te dni v radiu zanimivo predavanje o svojem proučevanju, koliko ljudi bi lahko živelo na naši zemlji. Z istim vprašanjem se je bavil tudi znani geograf, tajni svetnik Penck. Površina naše zemlje meri približno 500 milijonov kvadratnih kilometrov, a kopne zemlje je samo tretjina. Dr. Hassinger pravi, da bi, če bi bila vsa zemlja tako gosto naseljena kakor je Nemčija, morali milijoni ljudi umirati od lakote. Res je sicer, da bi se mnoge sedaj nerodovitne pokrajine mogle spremeniti v plodne, in druge, plodne, v še bolj plodne kakor so sedaj, a za to bi bile potrebne ogromne vsote kapitala, ki jih vsaj za enkrat ni na razpolago. Na drugi strani pa je treba upoštevati tudi to, da se ogromne površine pokrajin na obeh tečajih in po gorah ne bodo nikoli dale uporabiti za poljedelstvo.

Sedaj živi na svetu okoli 2000 milijonov ljudi, a pomnožiti bi se mogli samo še na 8000 milijonov. Za vse, ki bi prekoračili to število, pravi dr. Hassinger, bi bila naša zemlja premajhna. Do istega zaključka je prišel tudi že omenjeni profesor Penck, dočim trdi profesor Fischer, da je omenjeno maksimalno število previsoko in bi bilo na svetu prostora le za 6 milijard ljudi. Vprašanje je sedaj samo, koliko časa je treba, da se človeštvo tako pomnoži? Dr. Hassinger pričenja računati od l. 1800., ko je bilo na svetu le okoli 1000 milijonov ljudi, in ugotavlja, da se je v 130 letih to število podvojilo. Tega naglega porasta niso mogle preprečiti nobene vojne in ne epidemije. Če se bo množenje nadaljevalo v istem tempu, bo v 300 letih na svetu že dosežen maksimum — 8 milijard. Tedaj bodo obdelane že vse površine uporabne zemlje. In kaj bo potem? To je vprašanje, ki ga bodo morali zanamci temeljito proučiti in rešiti. — Če namreč v resnici ne bo takrat vse drugače, kakor pa ugibljejo in prerokujejo današnji učenjaki.

ŠIRITE „VEČERNIK“!

Kjer je divjala vojna furija ...

Japonske tehnične čete pri obnovitvenih delih na Kitajskem, po sklenjenem premirju.

Žrebanje II. razreda drž. razredne loterije bo 19. in 20. maja

Igralci srečk kupljenih v upravi „Jutra“ in „Večernika“ jih naj pravočasno zamenjajo!

Nove srečke so še na razpolago!

Mala trgovina
z zalogo na prodaj. Potrebna gotovina 25 do 50.000 Din. Naslov v upravi Večernika. 1634

Stanovanje,
malo in zdravo, išče mirna stranka za avgust. Ponudbe na upravo Večernika pod »4013«. 1633

Sobo in črkoslikanje,
vedno najnovejši vzorci na razpolago, izvršuje poceni, hitro in okusno Franjo Ambrožič, Grajska ulica 3, za kavarno »Astoria«. 3

Novost!
Zadnja novost v trajnem kodranju so amerikanski ovitki. Za vse lase, specijelno pa za barvane, bele sive, svetle in obledele, oskrbuje s sijajnim uspehom samo salon Mrakič, Cankarjeva 1.

Sotra najpreglednejša kartoteka Soklič, Maribor Tel. 2510 1:0

zastopniki se sprejmejo

Išče se
takoj najemnik ozir. poslovodja za delikateso in točilnico. Aleksandrova cesta 83. 1635

Lepo, solnčno stanovanje
oddam. Zagata 3, ob Tržaški cesti. 1632

Izdaja Konzorcij »Jutra« v Ljubljani; zastopnik izdatelja in urednik: JOSIP FR. KNAFLIČ v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik STANKO DETELA v Mariboru.